

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

KLAGE FRA A PÅ SORENSKRIVER B, X TINGRETT. SAK NR 110/04.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 9. mai 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg.

Ved brev av 19. desember 2004 har A inngitt klage til Tilsynsutvalget for dommere. A har senere oversendt ulike prosesskrift med vedlegg, samt en rapport fra privatetterforsker C. På anmodning fra Tilsynsutvalgets sekretariat har A ved brev av 7. januar 2005 gitt en nærmere presisering av hvilke forhold klagen gjelder, samt angitt at klagen gjelder sorenskriver B. Klagen er forelagt for sorenskriver B, som ved brev av 25. februar 2005 har avgitt uttalelse. A har ved brev av 30. mars 2005 avgitt tilleggsuttalelse til klagen. Vedlagt A's tilleggsuttalelse fulgte blant annet et brev av 15. mars 2005 fra advokat D, som på oppfordring fra A har avgitt en uttalelse til saken. Som vedlegg fulgte også A's kjæremål til Høyesteretts kjæremålsutvalg av 29. mars 2005, hvor det avslutningsvis bes om at kjæremålet også blir regnet som klage på dommere i tingretten, lagmannsretten og Høyesteretts kjæremålsutvalg. Tilsynsutvalget har ikke funnet det nødvendig å innhente ytterligere uttalelser i saken.

Saksforholdet er i korthet følgende:

A fremmet 13. april 1997 krav om erstatning og oppreisning i anledning uberettiget forfølgning i seks angitte straffesaker. Den 26. oktober 1999 innga A prosesskrift med angivelse av hvilke vitner han ønsket å føre, samt krav om fremleggelse av ulike dokumenter. X tingrett avsa den 7. januar 2003, uten forutgående muntlig forhandling, kjennelse i erstatningssaken der staten v/Justisdepartementet ble frifunnet. Tingrettens kjennelse ble påkjært til Y lagmannsrett, som den 22. januar 2004 opphevet kjennelsen. Lagmannsretten viste til EMK artikkel 6 nr. 1 og fastslo at A hadde krav på muntlig forhandling for å få en rettferdig og offentlig rettergang.

I prosesskrift av 23. august 2004 ba A om å få føre vitnene angitt i prosesskrift av 26. oktober 1999 med tillegg av ett vitne, samt om å få fremlagt diverse dokumenter. X tingrett v/sorenskriver B avsa den 19. januar 2005 beslutning vedrørende avskjæring av bevis, og ga A frist for ny bevisoppgave. A påkjærte beslutningen, noe som førte til at muntlig forhandling berammet til 14. – 16. februar 2005 måtte utsettes.

Klager – A - har i prosesskrift av 19. desember 2004 vedlagt klagen, vist til følgende:

”Denne saken ble anlagt i 1997 som sak nr. ----- og senere forandret nummer på så det skulle se penere ut i statistikk.

Først den 7. januar 2003 avsa Tingretten kjennelse om realiteten, en kjennelse som ble opphevet av lagmannsretten den 22.1.2004 fordi Tingretten hadde brutt EMK, fordi jeg ikke hadde fått føre vitner.

Gjentatte ganger har jeg bedt om berømmelse av saken, med De har da synes ment at vitner må avskjæres, altså stikk i strid med lagmannsretten kjennelse.

Først forsvant dokumentene etter underslag av disse og først sommeren 2004 kom dokumenter til rette etter anstrengelser fra undertegnede.

Hele høsten 2004 har De unnskyldt Dem med at de ikke har fått satt Dem inn i saken, nå senest for noen dager siden, og nå synes berømmelsen trukket ut i det blå, først var det uke tre, så uke 6, og nå passet ikke dette heller. Det er åpenbart at De i strid med straffelovens § 110 og straffelovens § 324, første straffalternativ jfr andre straffalternativ og videre unnlater De å innhente psykolograpport for E fordi De vet positivt at der står ting som ikke passer Deres opplegg som dommer. Endelig unnlater De å innhente sakene ----- og -----, fordi De vet at da klarer jeg å bevise at saken mot meg var en ulovlig politiprovokasjon og med etterfølgende forfalskning av dokumenter som er foretatt av politiførstebetjent F, noe De brukte stillingen til å dekke over.”

Prosesskrivet er rettet til sorenskriver B, som saksforberedende dommer for saken i X tingrett. I oversendelsesbrevet for prosesskrivet uttaler A at prosesskrivet også er en klage på ”dommere i lagmannsretten og Høyesterett”. I prosesskriv av 29. mars 2005 er det også vist til at prosesskrivet med vedlegg er å anse ”som klage på dommer i Tingretten, lagmannsrett og utvalget i Høyesterett”. Det er ikke nærmere utdypet hvilke dommere denne del av klagen eventuelt gjelder eller hva det klages over. Utvalget har ikke funnet grunn til å forelegge klagen for andre dommere enn sorenskriver B.

Ved brev av 17. januar 2005 har A presisert at klagen gjelder følgende punkter:

- ”1. At den saken dere har mottatt skriv i har tatt for lang tid.
2. At dommeren trenerer fremleggelse av dokumenter.
3. At dommeren ikke stevner vitner som pålagt av lagmannsretten.
4. Dommerens navn er B.
5. Det fremgår at forholdet har funnet sted i 2004 og fortsatt pågår, fordi dommeren fortsatt trenerer avgjørelser.”

I tilleggsuttalelsen av 30. mars 2005 har A blant annet vist til at han forstår lagmannsrettens kjennelse av 22. januar 2004 dit hen at han nå skulle få føre vitner. Til tross for at han purret på sorenskriver B flere ganger, tok det seks måneder å få oversendt dokumentene fra lagmannsretten til tingretten. Videre fremhever A følgende:

”Sommeren 2004 tok B saken selv. Det varte og rakk med berømmelse og ingen beslutninger ble tatt, i det hele tatt fikk jeg høre om at hans oppfatningsevne var dårlig i denne saken, han forsto ikke, kunne ikke, ville ikke o.s.v. Et nytt halvt år gikk uten at noe som helst skjedde av fremdrift.

B ble av undertegnede presset til å beramme saken. Intet skjedde med hensyn til fremleggelse av psykolograpport og de dokumenter jeg etterlyste. Jeg forsto at han kom til å ta avgjørelse om dette rett før hovedforhandling, slik at avgjørelsen måtte påkjæres, og derved ble forhandlingene utsatt igjen.

...

Er det god dommerskikk å sitte på en sak med forsett i over et halvt år med den hensikt å trenere den, for så å ta en avgjørelse som B vet vil bli påkjært med ny utsettelse og ny venting? Er det god dommerskikk å benytte sin stilling til å dekke over forfalskning av dokumenter, og hindre en part å få frem på rettens bord sakens beviser?”

Innklagede – sorenskriver B - har i hovedsak vist til følgende:

A's krav om erstatning har inngått i et omfattende sakskompleks. I tiden etter at kravet om erstatning kom inn, har retten behandlet blant annet en straffesak mot A, samt begjæring om avkrefteelse av mistanke og krav om innsyn i dokumenter. Alle avgjørelser har vært gjenstand for overprøving. Etter at Y lagmannsrett opphevet X tingretts kjennelse i

erstatningssaken, ble dokumentene i saken først oversendt Z politidistrikt og derfra til Z statsadvokatembeter. Han ble kjent med lagmannsrettens kjennelse etter at A tok muntlig kontakt, og dokumentene ble først oversendt tingretten ved ekspedisjon av 3. juni 2004. Dommeren som hadde avsagt den opphevede kjennelsen hadde i mellomtiden sluttet, og saken måtte fordeles til en annen dommer. På grunn av tingrettens berammelsesprogram, ville det ta tid før en ny dommer kunne behandle saken. Flere dommere var videre kjent inhabile til å behandle saker der A er part. Sorenskriver B ville ved årsskiftet 2004/2005 selv få en endring i sin arbeidssituasjon, og det ble avtalt med A å ta sikte på et rettsmøte like over nyttår.

Muntlig forhandling ble til slutt berammet til 14. – 16. februar 2005.

Sorenskriver B har videre uttalt følgende:

”...Etter flere dagers innsats for å få tilstrekkelig oversikt over sakskomplekset, tilskrev jeg A ved brev av 19.01.05 og ga anvisning på rettens vurdering av bevisføringen.

... Det ble satt frist for revidert bevisoppgave. A valgte å påkjære min beslutning, rettsmøtet berammet til 14.02.05 ble avlyst og saken er nå oversendt lagmannsretten.

...

I den utstrekning A's klage gjelder sen saksbehandling av saken etter at retten fikk dokumentene tilbake fra lagmannsretten, kan jeg ikke se at det er grunnlag for kritikk. Jeg har gjort mitt beste for at saken skulle bli behandlet og avgjort i X tingrett så raskt som mulig.

...

I den utstrekning A's klage gjelder innstevning av vitner ”som pålagt av lagmannsretten” viser jeg til at lagmannsretten ikke har gitt noe slikt pålegg. Tingrettens kjennelse ble opphevet fordi det ikke var avholdt muntlig forhandling til tross for at det var begjært av A, men det må være tingretten som ved den nye behandlingen tar stilling til hvilken vitneførsel som er relevant for saken.”

A anfører, jf. prosesskriv av 09.01.05, at jeg mot bedre vitende benytter min stilling til å dekke over dokumentforfalskninger, falske forklaringer og forutgående ulovlig politiprovokasjon...

Slike påstander savner enhver tilknytning til virkeligheten.”

Som det fremgår foran, har utvalget også mottatt uttalelse fra advokat D. Han har i hovedsak vist til følgende:

Det fremgår i sorenskriver B's brev av 25. februar 2005 at X byrett i dom av 12. februar 1999 tok stilling til forfalskning av dokumenter og til spørsmålet om fremleggelse av psykolograpport. Det fremgår av ankeerklæring til lagmannsretten, kjæremål til Høyesteretts kjæremålsutvalg og gjenopptagelsesbegjæring at det som var tema der, var at retten nettopp ikke hadde villet ta stilling til spørsmålet.

Han er kjent med at A ønsket at dokumentene skulle fremlegges for retten i den sak som nå ble behandlet, noe sorenskriver B har nektet, og finner god grunn til å tro at om Tilsynsutvalget får disse fremlagt, kan en ha en god gjenopptagelsesgrunn.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. A har bedt om å få forklare seg muntlig for Tilsynsutvalget. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstolloven § 238 andre ledd, andre setning.

På grunn av Tilsynsutvalgets begrensede kompetanse, jf nedenfor, har det heller ikke vært nødvendig å innhente dokumenter i de aktuelle saker, verken fra domstolene eller politiet.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstolloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

Imidlertid gjelder det visse unntak fra denne myndigheten. Et viktig unntak er bestemmelsen i domstolloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Dette betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål eller anke til høyere domstol, kan Tilsynsutvalget ikke prøve dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke.

En del av klagen fra A gjelder misnøye med sorenskriver B's avgjørelse om bevisførselen. I brev av 19. januar 2004 gjennomgikk B klagerens bevisoppgave og besluttet at flere bevis nektes ført fordi de anses saken uvedkommende. Det gjelder blant annet en psykolograpport og flere nærmere angitte vitner. Dommerens beslutning om bevisførselen kan brukes som grunnlag for kjæremål. Beslutningen er da også påkjært, og kjæremålet er til behandling i lagmannsretten. Denne del av klagen kan ikke prøves av Tilsynsutvalget.

Det som gjenstår, og som Tilsynsutvalget kan vurdere, er om sorenskriver B har overtrådt de plikter hans stilling medfører eller for øvrig har opptrådt i strid med god dommerskikk, ved å bruke for lang tid på behandlingen av saken.

Utvalget finner ikke grunn til å bebreide sorenskriver B at saken ikke ble tatt til behandling i første halvår 2004. Etter at lagmannsretten hadde avsagt kjennelse den 22. januar 2004, ble saken på vanlig måte stilt i bero ved lagmannsretten til kjennelsen var rettskraftig. Den ble deretter feilsendt Z politidistrikt og derfra videre feilsendt Z statsadvokatembeter, som etter skriftlig puring fra sorenskriver B sendte saken til X tingrett den 3. juni 2004.

Tilsynsutvalget finner heller ikke grunn til å bebreide sorenskriver B at muntlig forhandling ble berammet til 14. februar 2005, vel et halvt år etter at saken var mottatt til ny behandling i tingretten. Det fremgår av sorenskriver B's uttalelse at han visste at han ville få en bedring i sin arbeidssituasjon ved årsskiftet 2004/2005. Han konfererte med A og avtalte med ham at det skulle holdes rettsmøte til muntlig forhandling like over nyttår. Deretter ble saken, etter flere samtaler med påtalemyndigheten, berammet til 14. februar. A har i sin tilleggsuttalelse fremholdt at han presset sorenskriver B til å beramme saken, men har ikke fremsatt konkrete innsigelser mot B's fremstilling for øvrig.

Utvalget har vurdert om sorenskriver B kan bebreides at beslutningen om bevisavskjæring av 19. januar 2005 kom så sent at lagmannsretten ikke rakk å behandle kjæremålet over beslutningen tidsnok til at det berammede rettsmøtet i tingretten kunne gjennomføres.

Utvalget har en viss forståelse for at A reagerer på dette. Sakene har blitt gamle, og ny utsettelse kunne ha vært unngått dersom B hadde tatt stilling til bevisspørsmålet en gang i løpet av annet halvår 2004.

På den annen side har utvalget også forståelse for at det dreiet seg om et omfattende og uoversiktlig sakskompleks som det ville kreve tid og konsentrasjon å gå gjennom. A har

ved sin måte å prosedere saken på, utvilsomt bidratt til at materialet er vanskelig tilgjengelig. B har uttalt at han nedla ”flere dagers innsats for å få tilstrekkelig oversikt over sakskomplekset”. Det er sjelden nødvendig å avskjære bevis i straffesaker, og det er ikke vanlig at dommere av hensyn til mulig bevisavskjæring går gjennom kompliserte saker i detalj flere måneder før det skal holdes muntlig forhandling. I nærværende sak ga nok det forhold at A var selvprosederende et signal om at det kunne være større behov enn normalt for at dommeren vurderte bevistilbudet. B foretok da også en slik vurdering i midten av januar 2004. Spørsmålet er om det kunne anses forsvarlig å vente med vurderingen til da. Her må det legges vekt på at B i samtale med A hadde gjort det klart at han ikke kunne behandle saken før årsskiftet 2004/2005. Selv om det i samtalen neppe var sagt noe om arbeid under saksforberedelsen, var det på grunn av det spesielle omfanget av arbeidet med å vurdere relevansen av bevisene, ikke uventet at også dette måtte utstå til etter årsskiftet. I en samlet vurdering finner Tilsynsutvalget at sorenskriver B ikke har opptrådt i strid med god dommerskikk ved å utsette gjennomgangen av saken til etter årsskiftet.

Den klage A har rettet mot dommere i tingretten, lagmannsretten og Høyesteretts kjæremålsutvalg er for uspesifikk til at den kan tas under behandling. Den antas for øvrig å gjelde misnøye med dommernes rettsavgjørelser, og det har utvalget ikke kompetanse til å vurdere, jf ovenfor.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kunne vært gjort til anke- eller kjæremålsgrunn i anledning dommerens saksbehandling.
2. Det foreligger ikke grunnlag for disiplinærtiltak mot sorenskriver B.

*****

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstolloven § 239.

Kopi at dette vedtak sendes embetsleder i X tingrett til orientering.